

BIDUEIRO

BIDO, BEDOLO

(*Betula alba*)

CLASE: Anxiospermas

ORDE: Fagales

FAMILIA: Betuláceas

Árbore que pode acadar os 20 m de altura, coa copa cónica e estreita nos exemplares novos e máis redondeada e coas ponlas colgantes nos vellos. O toro adoita ser curto e dereito, cuberto por unha tona lisa de cor branca prateada con liñas horizontais grises, e vaise escurecendo nos vellos. As ponlas novas teñen a tona de cor púrpura.

É orixinaria de Europa e do norte de África. É unha árbore de crecemento rápido que prefire os solos húmidos de media e grande altitude. Atópase ata os 1.600 m de altitude.

En Galicia é común en gran parte de Lugo e Ourense, na metade norte da Coruña, frecuente no leste de Pontevedra e escaso no resto do territorio. Ocupa arredor de 25.000 ha. Outra especie de bidueiro que podemos atopar, aínda que menos común e polo xeral procedente de plantación é o *Betula pendula*.

Á madeira de bidueiro é branda e lixeira. Emprégase en ebanistería, para facer zocas, culleres, aparellos, contrachapados, cestos... A tona usouse para conducións de auga e recubremento de chozos e as follas e gomos, en infusión como diurético, antiirreumático e depurativo.

As flores femininas son espidas, en acios de 5 ou 6 amentos de cor verde pálida. As flores masculinas son amentos de cor amarela pálida de 2 a 3 cm de lonxitude. Aparecen no verán antes da caída das follas, permanecen todo o inverno na árbore e abren en febreiro-marzo.

Bidueiral de Montederramo, bosque de bidueiros con gran cantidade de exemplares centenarios, situado entre os 1.000 e 1.619 m de altitude. Está declarado LIC, incluído na Rede Natura 2000. Os bidueirais ou biduidos formacións asociadas ás zonas húmidas de altitude media. As masas dunha certa entidade atópanse por riba dos 400 m. Adoitan estar acompañados de capudres, abelairas, teixos, pradairos, acivros, cerdeiras bravas e olmos de montaña. Nas zonas máis baixas atópanse mesturados con carballos. As mellores formacións atópanse na Serra de San Mamede, Serra do Eixe, Os Ancares e Macizo Central.

Bidueiral en Xares (Serra do Eixe)

As follas son simples, caedizas, de forma romboidal ou ovo-triangular coa beira dobremente dentada; miden de 4-6 cm de lonxitude e 3-5 cm de ancho, son de cor verde escura e teñen un peciolo longo.

Os froitos son aquenios de pequeno tamaño, de forma oval-aplanada e con dúas ás, agrupados nunha infrutescencia cilíndrica que se desfai ao madurar, de xullo a setembro.

AMIEIRA

AMENEIRO, ABENEIRO

(*Alnus glutinosa*)

CLASE: Anxiospermas

ORDE: Fagales

FAMILIA: Betuláceas

Árbore de copa alta e regular, cónica nos novos e tendendo a globosa nos máis vellos. Pode acadar os 25 m de altura. O toro é recto, ramificado frecuentemente desde a base. A tona é de cor gris a parda e nos exemplares máis vellos case negra e dividida en anchas placas.

Orixinaria do norte de África, Europa e sudeste de Asia. Abonda en toda a Galicia nas zonas de pouca altitude, á beira dos ríos, onde forma bosques de ribeira, e nas zonas lamacentas.

A súas raíces teñen unhas bacterias asociadas (*Frankia alni*) que lle axudan a fixar nitróxeno atmosférico. Son descontaminantes das augas e evitan a erosión das beiras dos ríos nas enchentas.

A madeira de amieira é resistente á podremia e emprégase para facer pontes e muíños. Úsase tamén en ebanistería, para facer torneados, zocos e outros obxectos pequenos. A cinza úsouse para fabricar pólvora e a tona en curtiduría. En medicina popular úsanse as follas para sandar os pés doentes ou retirar o leite da muller que cría, e a tona para endurecer as enxivas e fixar os dentes, e para a dor de gorxa.

Amieira nos Vaos, á beira do Rodil (Ribeira de Piquíñ). Ten 4,6 m de perímetro.

As follas son caedizas, de forma redondeada de ata 10 cm de lonxitude, coa beira dentada, de cor verde escura e lustrosa polo dereito. As follas novas son visquentas e douradas.

Os froitos son sámaras protexidas por un envoltorio seco e leñoso que semella unha pequena piña (pseudostóbilo), de cor negra cando madura.

A flores son unisexuais e nacen, agrupados en acios, no mesmo pé. As masculinas son de cor castaña-crara, teñen catro estames rodeados de catro sépalos formando amentos longos. As femininas son espidas e forman pequenos amentos globosos de cor vermella. Os amentos aparecen no verán, permanecen durante o inverno e maduran de febreiro a marzo

*Glorioso San Sebastián
feito de pau de ameneiro,
primo carnal dos meus zocos,
curmán do meu tabaqueiro.*

Amieira no río Grande de Xuvia, en San Sadurniño.